

Renunțarea la judecată versus renunțarea la recurs în procesul civil

Waiver of judgment versus waiver of appeal in the civil process

Prof. univ. dr. **Claudia ROȘU***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

The article examines the solution pronounced in a case regarding the way in which the court proceeded with the request to waive the judgment of the second appeal. Although some of the applicants requested only a waiver of the second appeal, the court upheld that waiver and set aside the sentence in respect of them.

We consider the solution to be illegal because the court has exceeded the limits set by the applicants on the basis of the principle of availability.

The waiver of the trial should not be confused with the waiver of the second appeal, which represents another legal institution.

After noting the waiver of the second appeal, the judgments rendered above become final.

Keywords: *waiver of judgment; waiver of second appeal; procedural stage; the effects of the waiver request; final decision.*

Rezumat

Articolul analizează soluția pronunțată într-un dosar referitor la modul în care a procedat instanța de judecată față de cererea de renunțare la judecata recursului. Deși o parte dintre reclamânți au solicitat doar renunțarea la judecata recursului, instanța de judecată a aluat act de această renunțare și a anulat sentința în partea care îi privea.

Considerăm soluția nelegală, deoarece instanța de judecată a trecut peste limitele stabilite de reclamânți în temeiul principiului disponibilității.

Renunțarea la judecată nu trebuie confundată cu renunțarea la judecarea căii de atac, care reprezintă o altă instituție juridică.

După ce se ia act de renunțarea la calea de atac, hotărârile pronunțate anterior devin definitive.

Cuvinte-cheie: *renunțare la judecată; renunțare la recurs; etapa procesuală; efectele cererii de renunțare; hotărâre definitivă.*

* claudia.rosu@e-uvt.ro

1. Preliminarii. Principiul disponibilității este, cu adevărat, nu numai un principiu specific procesului civil, dar și un principiu deplin relevant în demarcarea acestuia de procesul penal¹.

Așa cum titularul dreptului subiectiv material are prerogativa exclusivă de exercitare a dreptului său, și în plan procesual, prerogativa exclusivă de exercitare a dreptului subiectiv procesual se manifestă, ea reprezentând conținutul principiului disponibilității².

În conținutul său principiul disponibilității cuprinde o serie de drepturi, și anume: dreptul părții interesate de a introduce sau nu acțiunea civilă, dreptul de a determina limitele acțiunii sau ale apărării, dreptul de a renunța la acțiune sau la dreptul subiectiv, de a recunoaște pretențiile din acțiune și de a stinge litigiul printr-o tranzacție, dreptul de a ataca pe căile legale hotărârea judecătorească, dreptul de a cere executarea silită a hotărârii judecătorești³.

2. Diferența dintre renunțarea la judecată și renunțarea la calea de atac a recursului.

Prezentul demers pornește de la o soluție care a fost pronunțată într-un dosar al Curții de Apel Timișoara-Secția contencios administrativ și fiscal⁴.

Prima instanță, Tribunalul Timiș- Secția de contencios administrativ și fiscal a respins cererea reclamantilor având ca obiect un litigiu privind funcționarii publici statutari.

Împotriva sentinței, reclamantii au promovat recurs. După etapa prealabilă soluționării recursului, de comunicare a întâmpinării și de formulare a răspunsului la întâmpinare, ulterior stabilirii primului termen de judecată, o parte dintre recurenți și-au manifestat intenția de a renunța la judecata recursului. În acest sens, au fost depuse cereri de renunțare la *judecata recursului (s. n. – C. R.)*.

Instanța de recurs, a luat act de renunțările la judecata recursului, formulate de câțiva dintre recurenții-reclamantii și *a anulat (s. n.)* sentința atacată în ceea ce îi privește pe aceștia.

Din punctul nostru de vedere, instanța de recurs s-a aflat într-o gravă eroare, confundând renunțarea la judecata recursului cu renunțarea la judecata cererii de chemare în judecată.

În virtutea principiului disponibilității, părțile au dreptul de a ataca hotărârile judecătorești, atât sub aspectul legalității cât și al temeiniciei, o limită a principiului disponibilității constituind-o dispozițiile art. 92 alin. (4) C. pr. civ., potrivit cu care procurorul poate să exercite căile de atac pronunțate în cauzele în care sunt apărute drepturile și interesele legitime ale minorilor, persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, chiar dacă nu a

¹ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 215.

² C. Roșu, L. Dănilă, *Drept procesual civil*, ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 42.

³ *Ibidem*.

⁴ Decizia civilă nr. 539/2021, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara, Secția contencios administrativ și fiscal (nepublicată).

pornit acțiunea civilă, precum și atunci când a participat la judecată, în condițiile prevăzute de lege⁵.

Renunțarea la judecată este un act de dispoziție care provine de la reclamant. Având în vedere că el este cel care a declanșat procesul, acestuia i se recunoaște și dreptul de a renunța la judecată, neavând relevanță motivele care îl determină să își manifeste astfel voința⁶.

În temeiul principiului disponibilității, reclamantul poate să renunțe oricând la judecată, în tot sau în parte. Renunțarea se poate face atât verbal în ședința de judecată, cât și printr-o cerere scrisă.

Dacă pârâțul a formulat o cerere reconvențională, a dobândit pentru pretențiile sale, calitatea de reclamant, astfel încât și acesta poate să renunțe la cererea sa⁷.

În funcție de momentul procesual la care intervine renunțarea la judecată, instanța pronunță soluții diferite. Potrivit art. 406 alin. (5) C. pr. civ., dacă renunțarea se face în apel sau în căile extraordinare de atac, odată cu închiderea dosarului se vor anula în tot, sau în parte și hotărârile sau hotărârile pronunțate în cauză.

Dar, astfel cum justificat s-a afirmat, renunțarea judecătii căii de atac, nu trebuie confundată cu renunțarea la judecata procesului, adică a cererii de chemare în judecată⁸.

Tot astfel, s-a apreciat că renunțarea la judecată nu trebuie confundată cu renunțarea la judecarea căii de atac, care reprezintă o altă instituție juridică, respectiv o achiesare la hotărârea pronunțată în cauză⁹.

În cazul în care se renunță la recurs, se aplică, prin analogie, dispozițiile art. 406 alin. (3) C. pr. civ., în sensul că intimatul va avea dreptul să solicite cheltuielile de judecată pe care le-a făcut după ce recursul i-a fost comunicat (iar nu înainte)¹⁰.

Referitor la soluția pe care o criticăm. în considerente s-a arătat că recurenții-reclamanți au formulat cereri de renunțare la judecata recursului, instanța urmând a lua act de acestea față de dispozițiile art. 406 alin. (1), (5) și (6) C. pr. civ., cu consecința anulării sentinței în ceea ce îi privește pe aceștia.

Față de această susținere a instanței de recurs, pe care o considerăm nelegală, ne întrebăm de unde a ajuns instanța la concluzia că cererile recurenților se referă la judecata cererii de chemare în judecată.

Este adevărat că dacă renunțarea are loc în căile extraordinare de atac, cum este și recursul, după ce instanța ia act de renunțare, va dispune și anularea în tot sau în parte a hotărârii, însă pentru a proceda astfel, partea trebuie să renunțe la judecata cererii de chemare în judecată și nu doar la calea de atac.

⁵ I. Filote-Iovu, *Renunțarea la judecată, expresie a principiului disponibilității în procesul civil*, Analele Universității de Vest din Timișoara-Seria Drept nr. 1/2021, p. 107.

⁶ G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 522.

⁷ C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C.H. Beck, București, 20216, p. 300.

⁸ Gh.-L. Zidaru, P. Pop, *Drept procesual civil. Procedura în fața primei instanțe și în căile de atac*, Editura Solomon, București, 2020, p. 106.

⁹ I. Filote-Iovu, *op. cit.*, p. 117.

¹⁰ Gh.-L. Zidaru, P. Pop, *op. cit.*, p. 107.

Dacă partea renunță doar la calea de atac, în speța noastră, la recurs, instanța de judecată trebuie să ia act de această renunțare, fără să ia nicio măsură referitoare la sentința atacată.

Cele două acte de dispoziție la care pot recurge oricare dintre părțile din procesul civil, renunțarea la judecata cererii de chemare în judecată și renunțarea la cererea de recurs, sunt distincte și trebuie delimitate una de cealaltă.

În acest sens, în literatura juridică s-a afirmat că în calea de atac se poate renunța fie la judecata căii de atac respective, cu consecința rămânerii definitive a hotărârii atacate, fie la judecata cererii de chemare în judecată¹¹.

Textul art. 406 alin. (5) C. pr. civ., vizează renunțarea în calea de atac la judecata cererii de chemare în judecată, iar nu la judecata chiar a căii de atac. În acest ultim caz, după ce se ia act de renunțare nu se mai intervine asupra hotărârilor pronunțate anterior, ci soluțiile pe care hotărârile atacate le conțin se definitivează¹².

Atât limitele învestirii instanței de judecată, cât și ale desistării, sunt stabilite de părți în temeiul principiului disponibilității, ca principiu fundamental al procesului civil. Nu-i este permis instanței de judecată să treacă de aceste limite decât în cazurile strict prevăzute de lege, însă în nici un caz să extindă cererea de renunțare peste ceea ce părțile au înțeles prin voința lor.

Dacă modul de formulare ar fi fost că reclamanții renunță la cererea de chemare în judecată în calea de atac a recursului, atunci soluția instanței de judecată ar fi fost legală și ar fi respectat prevederile art. 406 alin. (1), (5) și (6) C. pr. civ.

Astfel s-a procedat într-o speță soluționată de instanța supremă, în care recurentul-reclamant a renunțat la *judecata acțiunii introductive (s.n. – C.R.)* în recurs. Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că nu se mai impune examinarea motivelor de recurs, urmând a se lua act de renunțarea la judecată și, pe cale de consecință, a se dispune anularea sentinței atacate¹³.

Dacă reclamantul este cel care a demarat procesul, tot el este în măsură să-i pună capăt, fără a conta care sunt motivele care l-au determinat să acționeze astfel¹⁴.

Astfel, de exemplu, într-o speță, în cuprinsul motivelor de recurs, recurentul A. a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, coroborat cu art. 487 alin. (1) (recursul se va motiva prin însăși cererea de recurs, în afară de cazurile prevăzute la art. 470 alin. (5), aplicabile și în recurs) și art. 470 alin. (5) (în cazul în care termenul pentru exercitarea apelului curge de la un alt moment decât comunicarea hotărârii, motivarea apelului se va face într-un termen de aceeași durată, care curge, însă, de la data comunicării hotărârii))

¹¹ M. Tăbârcă, *Drept procesual civil*, vol. II, *Procedura contencioasă în fața primei instanțe. Procedura necontencioasă judiciară. proceduri speciale*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 457.

¹² *Idem*, p. 460.

¹³ Decizia nr. 3689/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție-Secția de contencios administrative și fiscal, C. Antonache în *Codul de procedură civilă. Comentarii și explicații*. (coordonator Gh. Piperea), Editura C.H. Beck, București, 20219, p. 756.

¹⁴ Gh.-L. Zidaru, P. Pop, *op. cit.*, p. 102.

C. pr. civ., invocând încălcarea art. 16, art. 21, art. 24 din Constituție și art. 6 din Convenția CEDO, care prevede dreptul la un proces echitabil, în ceea ce privește termenul pentru motivarea recursului. Petentul A. a arătat că înțelege să renunțe la judecata cererii de sesizare a Curții Constituționale, avându-se în vedere faptul că nu s-a invocat tardivitatea depunerii motivelor de recurs. Potrivit dispozițiilor art. 406 alin. (1) C. pr. civ., reclamantul poate să renunțe oricând la judecată, în tot sau în parte, fie verbal în ședința de judecată, fie prin cerere scrisă. În speță, reținând că manifestarea de voință a petentului, în sensul de a renunța la judecata cererii de sesizare a Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, coroborat cu art. 487 alin. (1) și art. 470 alin. (5) C. pr. civ., reprezintă un act de dispoziție ce îndeplinește cerințele impuse de art. 406 C. pr. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a luat act de această renunțare¹⁵.

Referitor la întinderea efectelor procesuale ale renunțării la judecată, atunci când există o coparticipare procesuală activă, renunțarea la judecată a unuia dintre aceștia nu este opozabilă și celorlalți reclamanți. Astfel spus, în acest caz, dacă doar un reclamant renunță la judecată, cererile celorlalți reclamanți vor fi judecate în continuare – art. 407 alin. (1) C. pr. civ.¹⁶.

Cu privire la acest aspect instanța de recurs a cărei hotărâre o criticăm a analizat sentința prin prisma criticilor formulate și a dispozițiilor legale incidente, în ceea ce îi privește pe ceilalți recurenți-reclamanți.

3. Concluzii. În speța analizată, instanța de recurs în mod nelegal a extins limitele cererii de renunțare și la cererea de chemare în judecată, ceea ce reprezintă o încălcare gravă a principiului fundamental al procesului civil, anume al disponibilității.

Nu-i este permis nici măcar instanței de recurs, care este ultima instanță care soluționează cauza dedusă judecății, să nu respecte cadrul procesual trasat de către reclamanții-recurenți. Trebuie să se facă distincția clară între felurile renunțării. Astfel, în calea de atac se poate renunța fie la judecata recursului, cu consecința rămânerii definitive a hotărârii atacate, fie la judecata cererii de chemare în judecată, cu consecința anulării sentinței.

¹⁵ Decizia nr. 55/2020, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, Ibidem.

¹⁶ Idem, p. 110.

